

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvom: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspá k nedávajú.

Obraz ľudového položenia.

Len brechajte moji psičky — nevšímaj si vás budem vždycky.
Len to jedno je dobre, že váš hlas — po nebesá nedôjde ani len raz.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Nová komédia.

Nedávno sa sišli páni ablegáti na sneme. Započali zase zákony stráhať. Len to je chyba, že pri stráhaní týchto zákonov nehľadí sa tak na dobro a záujmy kresťanského ľudu, ako hľadí sa na zabezpečenie života panujúcej strany liberálnej. Vyše dvadsať rokov v rukách liberálov nachádzajú sa opraty vlády a moce, a za týchto dvadsať rokov na kraj zkázy a úpadku doprovadili páni liberáli drahú vlasť našu. Pýšia sa rozkvetom krajiny, a nevidia, lebo videť nechcú, že ľud pod náramnými farchami klesajúci a o práva občianske olúpený, so slzavým okom opúšťa otcovskú hrudu svoju a za more ide hľadať výživu svoju.

Úžasným spôsobom šíri sa vystahovanie do Ameriky, zvláštne na horných slovenských stranách. Zrejmy znak to, že najväčšia bieda panuje medzi slovenským ľudom. Biedu túto darmo usilujú sa zakrývať drahými výstavkami a prípitkami v „Balaton-čárde“ na výstave. Vodostreky, ohňostroje staro-budínske môžu snáď ohúriť na minutu krajanov našich na výstavu sverbovaných. Sudy piva na čap uderené do veľkého „oduševnenia“ môžu priniesť utrápených roľníkov našich. Ale čo z toho? Ani vodostrek, ani pivostrek nedá stáleho blahobytu roľníkom slovenským. Pivko sa vypilo, guľáš sa minul, a naši uhostení Slováci rukama zalamujú teraz nad tým, že v ustavičných dáždoch a lejádoch takmer celá úroda ročnia na zkažu im vyšla. Pane Bože! pomáhajte im teraz porcie zplácať.

Páni ablegáti teraz zase do Budapešti sa budú ponáhľať, nové zákony fabrikovať. Cez leto dost mali času do potyku vstúpiť, povyprávať sa s voličmi svojimi a pýtať sa, čo voličov bolí a tlačí. Avšak ľahko počítame tých ablegátov, ktorí za hodné boli by držali, účty vydať z päťročného šafárenia svojho. Zvláštne na slovenských stranách našich nebolo takmer nič počuť o účtoch našich ablegátov. Tuším dobre vedia, že ľud oklamany i tak mnoho už nedá na sladké liberálne ich sľuby a rečičky. Alebo snáď zkusenosti pána Kajucha a Žilinského odobraly chuť našim krajinským zástupcom do účtov sa popustiť. Preto naši hornovidiiecki ablegáti radšej do Balaton-čárdy ponáhlali sa, ukázať voličom svojim ohňostroj a rozumie sa, i pivostroj. Na miesto účtovných rečí vystrájala sa komédia, pilo sa pivo a papkal sa guľáš.

Teraz zase nová komédia započne sa na sneme. Niekoľko liberálnych muzikantov bude zase písať, a poslušné liberálne stádo bude dľa nôty ochotne tancovať, ani medveď na retiazke.

Najväčšiu starosť zapríčiňuje teraz liberálom vyrovnanie a mýtna smluva s Rakúskom, jako i kvóta (miera) spoločných výdavkov. Pán ministerpredseda ďaleko vraj zašiel v sľuboch svojich a Rakúsku prisľúbil vraj väčšiu kvótu, nežli sme dosavád platili. Jestli nepodari sa mu liberálnu stranu ku väčšej kvóte nakloniť, dočasne (na rok) mier a pokoj uzavre s Rakúskom a potom prevedie si voľby dľa svojej chútky, aby mal v novom sneme istú a poslušnú väčšinu.

Smiešnou komédiou zdá sa to byť, že v Uhorsku väčšina snemu závisela by len od vôle a chútky ministra. No, nik nebude sa tomu diviť, komu známe sú voľby nitrianske, stupavské, trencianske atď. Že voľby v Uhorsku čo znamenajú, to vie celá Európa, a na to chutno smeje sa celý svet. Preto teraz nový zákon stráňajú na sneme o kurialnom súdobníctve, aby totiž nie len sám snem ablegátov súdil nad ablegátskymi voľbami, lež aby i kúria (najvyšší súd) mala slovo do napadnutých voľbí.

S týmto novým zákonom zase len prach chcú sypať svetu do očí a novú komédiu chcú vystrájať. Lebo dľa tohoto nového návrhu zákona nebude len kúria súdiť nad voľbami, lež právo bude mať i snemovňa ablegátov napadnúť bárs ktorú voľbu. Že čo to znamená, keď liberáli daktorú voľbu napadnú, to už dokonale vieme. Beda, prebeda tej voľbe, ktorá liberálom nebude sa páčiť. Návrh ten nový o voľbách, ktorý od mameľukov už odhlasovaný je, obsahuje v sebe také paragrafy a odseky, dľa ktorých páni liberálisti môžu ktorúkoľvek voľbu. Lebo svedkov ľahko je dostať, ktorí svedčiť budú, že pri kortešačke a pri voľbe náboženstvo sa spomínalo, alebo že dakto krížik nosil pri sebe. Paragraf 169-tý žalárom hrozí kňazom, jestli len cieľ a úmysel vyjavia v kostole na výsledok voľby vplývať. Toto je ten „kancelparagraf“, dľa ktorého i „úmysel“ kňaza má byť pokutovaný.

V skutku, väčšej komédie svet ešte nevidel. Veď kmína nepoložia do chládku pre „úmysel“, lež pre krádež. Úmysel a cieľ nik nevidí, a preto úmysel žiaden sudca trestať nemôže, iba až keď cieľ a úmysel s kutkom sa vyjavi. Len kňazov, liberálov sa nepáčiach, dľa spomenutého „kancelparagrafu“ pokutovať chcú i pre cieľ a úmysel v kostole vyjavený. Nech kňaz potom hovorí, čo chce na kázni, nie on sám, lež druhý človek má vedieť, že či cieľil na výsledok voľby. Darmo bude sa vyhovárať kazateľ, že on inšie cieľil a mienil. Svedkovia liberálov lepšie budú vedieť,

než kňaz sám, že čo kňaz cielil a mienil. Keď kňaz k. p. modlí sa bude „Otče náš“ a povie: „ale nás zbav od zlého,“ nuž svedkovia liberálov hneď môžu povedať, že kňaz myslel si a cielil na liberálov, keď „zlé“ spomínal; potom sudca rozhodne, že čo si kňaz myslel a čo cielil, keď sa „Otče náš“ modlil v kostole.

Nuž hľa, takéto teraz veci pretriasať sa budú na sneme. Snemovňa ablegátov už prijala ten kancelparagraf, aby kňazom chuť odpadla od ľudovej strany; lebo vedieť sa má, že liberáli teraz pri zákonoch len na to hľadajú, aby ľudovej strane čím viac škodiť mohli. Tento kancelparagraf má byť tou sekerou, s ktorou od koreňa vytnúť chcú ľudovú stranu. Neradi sa o tom, ako odpomôcť mohlo by sa ľarchám ubiedeného ľudu, lež všetky námahy liberálov len tam smerujú, aby pánsťvo a moc svoju zachránili pred tou nebezpečnou ľudovou stranou.

Právo a svoboda len liberálom kvitne. Preto nespravodlivo viedli popisy voličov; preto odmrštené boly stá a stá voličov pri voľbách; preto shabať dajú spisy ľudovej strany, ale nie kalendáre Goldstein Samiho kresťanov urážajúce; preto podplácajú korhelov a nezralých papfúchov, aby shromaždenia ľudovej strany rozpustiť mohli; preto roztrusovali vo Varíne, v Mezó-Kováčházi a inde poburujúce spisy, aby povedať mohli, že ľudová strana búri proti náboženstvám a vrchnostiam; preto stáva sa, že na vresk a rev pár podgurášených „vlasteneckých“ kriklúňov tisíce ľudu o právo shromažďovania sa olúpené bývajú; preto hrozia sa bodákmi a strelbou tichému ľudu, a predsa bez prestania roztrubujú vo svojich judášskym grošom platených novinách, že liberáli rozširujú svobodu, bratstvo a rovnoprávnosť. Či to nenie komédia?

Teraz zase tak chcú pomáhať chudobným obciam, keď rozmnožujú notárov a podnotárov, aby nové matriky ľahšie viesť mohli. Rozmnožujú nové úrady, aby mohli verným svojim chlebičok rozdávať a kortešov odmeňovať. Ešte i väčšiu kvótu udelili by Rakúsku, aby len moc svoju zachránili. Ale či ľud horných strán, teraz dáždcom a núdzou stíhaný, žiada si všetky tie liberálne vymysleniny, o to sa liberáli ani mak nestarajú, a predsa zástupcami ľudu sa menujú. Nie sú to zástupitelia ľudu, lež sú to opravdiví liberálni komedianti. Teraz si už po ľahkej práci odľukli a započnú novú komédiu. Smial by sa ľud náš tým komediantom, keby mu nebolo tak veľmi do plaču.

x.

Mužovia, ženy, dietky! modlite sa každodenne za víťazstvo ľudovej strany !!

POLITICKÉ CHÝRY.

Predsa len budú voľby ešte v túto jaseň. Odpoveď Bánffyová na interpelláciu Szederkényiho, rozkazy vydané na főispánov, aby všetko po hotove držali, mienka ľavičiackych novín, slabé pomery pravej strany: sú znakom toho, že pán Bánffy nás naraz novými voľbami na vyslancov prekvápi. Bánffy už trikrát prosil Veličenstvo o rozpustenie snemovne, ale márne, možno, že na štvrtý krát sa mu to podarí previesť. Však kortešov a peňazí je už dosť nasbieraných, jako to dunapatajská voľba dokázala. Priatelia a vodcovia ľudovej strany majme sa na pozore a budme hotoví, nech vypalia voľby bárs i zajtrá!

Srbi proti liberálom sa chystajú pokračovať, a toto veľmi je odporné tým časopisom, ktorých redaktoria majú dve ľavé nohy; a všeličo popíšu, čo ani hlavy, ani nohy nemá; tak napr. že ľudová strana teraz ani inej roboty nemá, jako paktovať s nimi; že patriarcha Brankovich už 150,000 zlatoviek odložil z cirkevnej kassy na voľby, atď. Tie kóšerové noviny si tuším to myslia, že ich len deti čítajú?! Sotva je ďaleko táto mienka od pravdivej skutočnosti.

Cár v Nemecku. Druhý panovník, ktorého ruský cár navštívil, je cisár nemecký! 5. sept. dorazil do Vratislavy. Privítanie bolo nádherné.

Nepokoj ešte vždy trvá v Turecku. 4. sept. pumu shodili traja Armeni s tretieho poschodia, a hrozne poranili s ňou mnohých vojakov. Nemocnice vojenské sú až preplnené. Palác sultána stráži veľká sila vojakov.

Proti násiliu úradských namerené uzavretie ministra vnútra vyšlo pod číslom 35.946/96. Znie ono ale takto: Viacej obiec odoprelo žiadosť jednotlivcom, aby si smeli odpísať soznam ači menoslov voličov. Minister vnútra preto nakladá, aby sa takým žiadosťam vyhovovalo, lebo to nemá žiadnej zákonnej prekážky; len o dostatočné dozorstvo a zachovávanie predpisov treba mať starosť. — Dobré bude, toto uzavretie ukázať daktorým pašalikom, ktorí sebe-voľne hatili voličov v užívané práva tohoto.

Na ostrove Kréta je už síce pokoj, a aj reformy sultána spokojne prijali. Predsa ale ten pokoj sa nezdá byť stálym, ponevác Turkov ešte vždy napína jed. A z tej príčiny vlády uvedomiac o tom s ltána, sa vyslovily, že všetku zodpovednosť na sultána ponechávajú, vypuklo-li by nové prelievanie krve.

Krajinský snem

Páni vyslanci zas sú v hl. meste, aby po dňých prázdninách znovu započali kuvať zákony.

3. sept. predostrel minister financií L. Lukács snemovni rozpočet na r. 1897. Veľmi dlho rečnil. Prijmy obnášať majú v r. 1897. 475 milionov, 238 tisíc aj 670 zlatoviek; výdavky ale 475 milionov, 326

tisíc a 305 zlatoviek. A tak prijmy majú so 66,410 zlatými prevyšovať výdavky.

Potom rečnil Gabriš Ugron s obvyklým ohňom a ostrosťou proti rozpočtu. — Ferdinand Szederkényi ale na otázku vzal ministerpredsedu, či naozaj chce nechať rozpustiť snemoveň, a kedy to mieni učiniť?

4. sept. sa pojednávalo súdobné pokračovanie v trestných záležitostiach. O tejto veci veľmi dlhú, ale nie veľmi zaujímavú reč držal minister Erdélyi. — Po ňom rečnil Polónyi, ktorý obratne vyvracal mudrovanie ministrov. Aj návrh predostrel snemovní, ktorý by mal polepšiť tú predlohu novú; rečnili ešte neodvisliaci Ragályi a Haviár, ktorí nie veľmi šparchali pána ministra; dnešnú dohodu dokončil Viktor Issekutz.

5 sept. Len Visontai sa zaoberal s predlohou o súdobnom pokračovaní v trestných záležitostiach. Záverečné reči Chorina, Polónyiho, Issekutza a ministra Erdélyiho boli krátke, jako zajačí chvôst. Vo všeobecnosti sa prijala predloha i s návrhom Polónyiho. — Na konci shromaždenia odpovedal Bárffy na interpelláciu Szederkényovú, ale len tak, že sme neni z toho múdrejší. On povedal, že budúcnosť je neistá, a tak nevie, či ona donesie so sebou rozpustenie vyslancov, alebo nie.

Najbližšie zasadnutie až na stredú padlo.

Čím viac je mučená, tým viac je mocnejšia!

Páni liberálni tatári prenasledovanie, ktoré ste použili proti ľudovej strane v Nitre, v Stupave, zná celé vzdelané cudzozemsko, a čviriká o ňom každý vrabec. S podlým vašim zachádzaním proti ľudovej strane pri voľbe na stoličných výborníkov: v Bystrici Starej, v Staškove, v Rajci, v Bánovej, v Radoli, v Čaci, v Svrčinovci, a. t. d., a tam s dokázanou liberálnou nehanblivosťou a necudnosťou po prvé len ľudovej strane ste osožili; lebo jako vajco čím sa dlhšie varí, tým je tvrdsie, tak aj ona čím ste ju viac prenasledovali, tým sa pevnejšou stala, a nepremožiteľnou dokázala. Vašej bezdušnosti, nesvedomitosti a neľudskosti oprotivá ľudovej strane máte ďakovať, že vaši slúžnovci, notári, pisari a inší kabátoši, vaši liberálni ztratili dôveru ľudu. Ľud keď videl, že nielen ohromné farchy válate naň, ale že aj o jeho sväté práva ho dovádzate, viac vám už nič neverí, ale hľadá utočiste pri ľudovej strane. Prečože museli vaši slúžnovci, keď dali sedliakov našich na výstavu shromaždiť, a oni tam s nimi ísť nechceli, vyhrážanie použiť? Prečo? Nuž preto, lebo oni nechceli ísť s tými, ktorí ich orabovali o práva najsvätejšie, ktorí ich pokutujú a prenasledujú.

Nešlachetným činom vašim proti ľudovej strane ste teda docielili to, že premilená strana naša sa 1000 rázy znásobnila, a váš cigáňsky liberalismus už dnes každý citlivý človek zapovrhne.

Mocnosť ľudovej strany v krajine liberálni

psohlavci dnes už vidia a to povedomie, že už aj pašalík Szalavský nuchá voľby na blízke, to ich štekľivých robí a svrbí ich nos. Oni to nechceli veriť, ba ani len nemysleli, že ľudová strana v jednom okamžení — jako behavý oheň — tak veľkou a mocnou sa syšine. My sme to ale isto vedeli, že cirkevno-politické zákony ľud — urážajúc v jeho najsvätejších citoch — hrozne pobúria.

Ano oni sa boja — tí páni tatári — tej ešte len mladučkej ľudovej strany, lebo nenaďale vidia sa napadnutými byť na jejich klame, ktorí nehanebne ešte aj samému kráľovi vytrubovali: „že ľud, šlachetný a verný ľud Uhorska žiada si civilné manželstvo, a ostatnie cirkevno-politické zákony.“

A jakože to bude dokázano, že toto ich klamstvo nielen po trón kráľovský, ale až do neba volajúci hriech a cigáňstvo bolo? Z úst tohoto statočného a verného ľudu Uhorska, na ktorý sa oni odvolávali. Dokázano to bude pri najbližších voľbách, preto sa oni trasú a plačú. Tajíť sa nedá, že liberálni psohlavci ostali osamotení, a že ľud ich zanechal. Oni vedia dobre, že ľud je už smelo a silno v rade do bojovania postavený za svoju do nebezpečenstva od liberálcov už uvrhnutú vieru, už len čaká čas voľby, čo by nejakým Láncovcom, Šipekovcom, Šmialovskovcom, Urbanovskovcom, Kajuchovcom a t. d. zavesil na chrbát „laufpass“ a vyvolil si ablegátov ľudovej stránky; a pre toto — nie pre inšie — bol tento verný ľud pri popise orabovaný o jeho právo volebné, a hľa pre toto nejakí Salavkovci nakladajú, všetko vynaložiť na úžitok liberálnych tatárov.

Najbližšie voľby, to budú prvý krok k vydobieniu Uhorska pre kresťanstvo z rúk židovsko-slobodnomurárskych. K tejto svätej bitke nech sa do radu stavá každý opravdivý vlastenec, ktorého ten hnusný liberalismus ešte neofuknul, aby pri najbližších voľbách krajinských bez všetkého strachu dovčuľajší klam a podvod nespravdivosti svojím hlasom pred celým svetom odsúdil a takto vytrval pod zástavou ľudovej strany, na ktorej je ten krásny nápis: „za Boha a za ľud.“ Hľadajme si vyslanca dľa nášeho smýšľania a citu, a potom bojujme zaňho v okrese našom, všetci vospolek, jako bratia za otca. Bát sa nebojme pred nikým, ani pred diablom, ani pred slúžnym. Jedine smelý je hoden slobody a práva; bojujme teda smelo a neohrožene.

Štefan Benyáč.

Neslýchané potupenie Slovákov.

Krv poburujúce potupenie slovenského ľudu dovolili si najnovšie nehanbliví liberáli. Človekovi rozum zastane, keď rozmýšľa nad necudným urazením, ktoré dovolili si zo všetkého ľudského citu vyzlečení liberáli oproti Slovákom.

Naším cteným čitateľom známo je, že náš časopis „Kreštan“ za úlohu vzal si poučovať ľud slovenský, aby ľud náš vo svojej sladkej materinskej reči privedený bol ku poznaniu svojich občianskych práv a aby nedal sa vodiť za nosom od kadejakých šiflikárov, ktorí slobodu a rovnoprávnosť vytrubujú, v skutku ale právo a ľudskosť nohama šliapu. Ku kreštanskej mravnosti, ku poctivému a statočnému plneniu povinností občianskych, ku láske a úcte oproti kráľovi a vlasti, ku nezlomnej vernosti oproti Bohu, ku láske oproti spoluobčanom bez rozdielu náboženstva a národnosti poučovať chceme ľud náš dlho zanedbaný, a spolu priviesť ho chceme ku politickému sebavedomiu, aby ľud náš poznal nielen povinnosti svoje, lež aby poznal i Bohom a zákonom poistené práva svoje.

Naším liberálom nepáči sa to, aby Slovák rozmýšľal. Oni dosavád takrečeno v árende mali Slovákov, a pomocou slovenského ľudu takú väčšinu ablegátov lifrovali na snem krajinský, ktorá väčšina ani mak nestarala sa o vzdelanie ľudu nášho, a najnovšie také zákony vyniesla, ktoré kreštanský cit a nábožnosť tichého ľudu slovenského hlboko urážajú.

Liberáli vzali si za heslo, že Slováci len liberálov môžu a smú voliť za ablegátov. Preto obsypali ľud náš rozličnými spismi a novinami v duchu opravdovo liberálnom písanými. Keď Slovákom počaly sa otvárať oči, liberáli zalepiť ich chceli papiermi po slovensky tlačenými. Keď ľud slovenský odvracať sa počal od liberálnej beznábožnosti, otráviť usilujú sa teraz ľud náš spismi a novinami duchom liberálnym, omámujúcim, falošným písanými.

Novinám liberálnym, po slovensky písaným dali meno „Opravdového Kreštana.“ Aby ľud náš oklamať mohli, vzali na seba nielen meno našich novín, lež napodobnili i písmeny a veľkosť nášho časopisu, aby ľud náš ani rozoznať nemohol nášho „Kreštana“ od liberálneho Kreštana. Vieme, že lárvu a cudzie šaty takí ľudia navliekajú na seba, ktorí poctivou cestou nekráčajú.

Keď ľudová strana vydala knižočku „Ide Tatár,“ pilní liberáli vidali tiež brošúrku „Jön a sáska.“ Túto brošúrku dali preložiť i do slovenčiny, srbštiny a nemčiny. V tejto knižočke „Jön a sáska,“ po slovensky „Idú šášky“ oprav-

dové liberálne hany a špiny metajú na vodcov ľudovej strany. No na tie nadávania nenie hodno odpovedať. Fajnovosť a vzdelanosť liberálov už dobre poznáme. Teraz poukázať chceme na to nestydaté a ohavné urazenie Slovákov, ktoré akýsi lajdák dovolil si v tej brošúrke „Jön a sáska.“

V tejto knižke na 28. strane takto píše liberálny škrabák: „Hagyjátok ezt a szégyenletes komédiát a pálinkától elbutult tótoknak“ (nechajte túto hanobnú komédiu *pálenkou ohlúpeným Slovákom*). Teda v maďarskej tej brošúrke nadávajú liberáli Slovákom, že sú „*pálenkou ohlúpený*,“ keď sa ľudovej strany, ako vraj „hanobnej komédie“ pridržajú. Naším spoluobčanom Maďarom teda píš, aby opovrhli a nechali Slovákov „*pálenkou ohlúpených*.“ Takto hlášu liberáli *lásku a svornosť* medzi národnosťami Uhorska. Akože bude si ctíť Maďar spoluobčana svojho Slováka, ako ho bude čo spolubrata milovať, keď liberáli Maďarovi natrubia, že Slováka je *pálenkou ohlúpený*?

I v srbskom preklade spomenutej brošúrky tie isté ohavné slová sa nachádzajú takto: „*Ostavite tu sramotnu komendiju od rakije zaglupelim tótovima.*“ Teda i bratom našim Srbom predstavujú Slováka, čo „od rakije“ zahlúpeného. Takto rozširujú liberáli tú svoju lásku a svornosť. Takto hnusno nadávajú Slovákov a oškľivým ho činia pred inými národnosťami. Len ten Slováka je statočný, rozumný, bodrý, ktorý v Balaton-čarde na výstave pivo poťahoval s liberálmi. Len ten Slováka je múdry, ktorý pri voľbe do tábora liberálov pospiecha, piva a pálenky sa nalúchať. Liberáli žranicou a korhelicou humplujú ľud slovenský pri voľbách, pivom a pálenkou lákajú ho do bezmravného tábora svojho a potom na pridavok pred Maďarmi a pred Srbmi vyhlásia Slovákov za „*elbutult tótok*,“ za „*ohlúpených Slovákov!*“ A predsa majú toľko opovážlivosti, že od svojich opravdových farizejských škrabákov judášskym grošom platených čarbať dajú, že liberáli Slovákov si vážia, reč slovenskú že v uctivosti majú, vyhlásia ju za „*sladkú*,“ ale len v Balaton-čarde pri pive. Ináč, keď ľud slovenský triezlivo zmýšľa a korhelicou nechce sa dať ohúriť, keď dľa svojho svätého presvedčenia chce ľudovú stranu nasledovať, ihneď zostane ľudom „od pálenky ohlúpeným.“ Statočnému človekovi krv búši do tváre, keď toto plané vyčítanie liberálnych lajdákov pozoruje. Lež čujte ďalej!

Bez pomoci slovenských okresov liberáli ztratili by väčšinu na sneme. Maďari na dolných stranách vlasti našej zväčša opozicionálnych ablegátov volia. Preto teraz liberáli strachom

mrú, že Slováci, Rumuni, Srbi atď. odovrátia sa od nich. Počujte teda bratia, čo urobili liberálni švindleri.

Aby Slovák od seba neodplašili, v tej knižočke „Idú šášky“ jednoducho zfalšovali a ináč prevrátili to ošklivé urazenie Slovákov, pretože slová »elbutult tótok« prevrátili do slovenčiny, že „osprostení *ľudia!*“ Teda v slovenskom preklade *zatajili a zamlčali* tú podlosť a ošklivosť, ktorú proti Slovákom v tej maďarskej a srbskej knižočke spáchali. Aby Maďarov a Srbov získali, nadávajú Slovákom do hlupákov zkažených pálenkou. Aby Slovák získal, zfalšovali preklad a na miesto „osprostených Slovákov“ položili „osprostených *ľudí!*“

Hľa! takouto zbraňou planého klamstva bojujú proti ľudovej strane. Pred Maďarmi a Srbmi nadávajú Slovákom do hlúpych a pálenkou zkažených, a predsa do tvári líškajú sa ľudu slovenskému a silou-mocou natláčajú svoj liberalismus tým „pálenkou osprosteným“ Slovákom!

Biedna to vec, ktorú zastávať musia takým hnusným klamstvom a závratníctvom. Teraz už viete Slováci, za jakých vyhlasujú vás liberáli tam, kde ich nepočujete. Teraz už viete, ako máte veriť falošným liberálom, keď líškajú sa vám budú. Nuž pýtajte sa ich, prečo vás ženú násilensťvom do tábora liberálov, keď ste vy „pálenkou osprostení Slováci!“ Ukážte, že Slováci majú rozum a zapamätajte si to hnusné nadávanie, ktoré vám liberáli do hlavy mrstili — za chrbtom vašim.

„

O ľudovej strane.

(Reč Jozefa Martinčeka na shromaždení ľudovej strany 23. augusta na Dubovej vo Zvolenskej stolici.)

Naše porekadlo hovorí: »Do Ďura čo by si kliešťami fahal trávu zo zeme, nepôjde ti; a po Ďure, čo bys ju kladivom tlkol, nevbiješ ju.

Avšak Ďura musí predísť Matej, ten poláme ľady, prinesie južné jarné vetriky, privábi škrovánky, zavítajú s ním lastovičky, zakukajú tiež i kukučky a v celej kráse ukáže sa nám spanilé jaro.

Ako v tej božej prírode, tak je to v istom ohľade i v živote jednotlivých národov.

Čo sa týka nášho politického života, u nás donedávna temer všetko spaľovalo a driemalo, ani tá matka naša zem pred tým Ďurom. Nič nepomáhali kliešte jednotlivých buditeľov ľudomilných, nič neosožily budiace, výstražné hlasy našich mužov, massy ľudu driemaly, ano spalo ľudstvo, ako by zakliate a začínané smrtonosnou zimou falošného liberalismu.

No, chvála Bohu, prišiel Matej, ano prišiel horlivý apoštol v osobe jeho Excellentie pána Ferdinanda Zichy, tento začal drúžgať ľadové kvôry, ktorými ľži-liberalismus obtiahol srdcia občanov Uhorska.

V Stolnom-Belohrade (Székesfehérvár) 18-ho nov., 1894. mohútne zabuchal programom svojím, tak že sa to ozvalo na všetkých stranách vlasti našej, zaviaľ nový, južný u nás nikdy neslýchaný vietor jarný ľudovej strany, ľudia začali hlavy dvíhať, rozumom svojim myslieť, na svojich nohách chodiť, svojimi pľúcami dýchať, ozvaly sa i škrovánky na prvých shromaždeniach: v Komárne v Žiline, zvestujúce príchod jara novej ľudovej strany; a pýtam sa vás: »Kto keď počuje žalmi žkrivána a ligotavú zorničku rana, neverí, že musí svitnúť?«

Ano, svitá, chvála Pánu Bohu, tu je Ďura ľudovej strany, lebo tento u nás nikdy neslýchaný pohyb ľudu, toto pučanie požehnanej trávičky ľudovej, nikto viac do zeme nevbije a nezatlačí; a čo by všetky kladivá fabrik: a všetky hámre a nástroje liberálneho aparátu spolu sohnal, nie, pretože je už raz po Ďure, už nám kukučky kukajú, ba ačkoľvek sa už i Jána pomínulo, kukučka ľudovej strany kuká i po Jáne, a dá Boh, že bude i ďalej kukáť.

Dnes nám zakukala kukučka v Dubovej; a my sišli sme sa sem do tohto okresu breznianskeho za jej hlasom.

Pri tejto príležitosti nebude od vecí, pripomenúť, že ačkoľvek ľudová strana už po mnohých miestach poroznášala víťazný prápor svoj, predsa však ktokoľvek bude písať dejiny ľudovej strany v Uhorsku, nesmie zabudnúť, že prvú zástavu ľudovej strany rozvinul okres brezniansky pri voľbe gr. Albína Csáky 22. novembra 1894, teda piaty deň po odznení programu tejto strany.

Vy, čo ste boli svedkovia volby tejto, viete dobre, koľko posmechu dostalo sa zástave našej, lebo darmo je, »každý začiatok je ťažký;« a hľa tá naša v Brezne upovrhnutá zástava dnes okolo seba shromaždila tisíce ľudu; a tá zástava vypína sa i tu.

Nuž a vlastne pýtam sa vás, na čo sme sa sišli sem? L'ahká odpoveď.

Na čo že sa schádzali páni na Rákoši?

Tak hľa prišli sme sa aj my sem poradiť a to síce náležite, aby sme sa potom nemuseli po za ucho škriabať »po Rákoši páni múdri.«

My sme sa sišli sem, aby sme si všimli už raz slová písma svätého: »Jerusaleme, Jerusaleme, ktorý zabijaš prorokov a kameňuješ tých, ktorí k tebe poslaní sú, koľko ráz chcel som ťa shromaždiť, ako sliepka shromažďuje kuriatka pod krýdla svoje, a nechcel si.«

Hľa táto starostlivá sliepka, to je naša ľudová strana; a šlachetní jej vodcovia, to sú naši proroci.

A jako tá sliepka pečlivá vysedí a vyvedie nie len kuriatka, ale i húsky a kačatá, tak pod krýdlami ľudovej strany bez rozdielu náboženstva a reči môžu žiť životom svojím všetci občania vlasti Uhorskej.

Tento potešiteľný zjav spatrujeme i tu na tomto našom shromaždení.

Teraz teprv porozumeli sme slovám Heineho:

»Zriedka ste vy porozumeli nám,
Zriedka sme my porozumeli vám,
A však keď sme vyšli na psitridsiatku,
Všetkým v hlave svitlo nám.«

Aby sa nám už raz oči otvorily, k tomu nás medzi inším pozbudzujú slová Jeremiaša proroka kvíliaceho: »Egypčanom podali sme ruky a Assyrcanom, aby sme sa nasýtli chlebom.«

Nuž teda, jestliže Israel s najuhlavnejšími to nepriateľmi svojimi v čas núdze podáva si ruky, prečo by sme my: katolíci, evanjelíci, slováci, maďari, srbi,

rumuni a nemci, prečo by sme reku my nepodali sebe ruky pod zástavou ľudovej strany, aby sme mohli obsiahnuť kus chleba pravdy kresťanskej a občanskej, ktorej pravdy nedostáva sa nám od macošského liberalizmu.

Veru, veru, my až príliš cítime osúd ubohých pastorčiat pod otčimskou krutovládou našich tatárov.

„Bolo dobre, ale dávno; žilo sa v Uhorsku slávno, Aj žilo sa na slobode, ani ryba v bystrej vode. Nový tatár na nás padol, o dobrobyt nás obkradol, Pošliapal nám naše práva, zašla rodu nášho sláva. Idú roky zo sta do sta, zem liberálnou (nám zarastá, Kto ľudovej strane žije, pekelná ho krivda bije.

A ja neraz v ťažkom bóli stál som na vysokej holi, Stál som nad tým pekným krajom, medzi Tátrou a Dunajom.

To zem od Boha nám daná, to vlasť a mať naša svätá, A ja sirota tu stojím, a vo svojom nie som svojim. I plakaly moje oči, že ľud môj mi je v otročí, I čakal som, ale darmo, kto by zlomil naše jarmo.“

Čo za jarmo nás všetkých tlačí, to cítime dobre, poviem vám to v ľahkopochopteľnej bájke.

Keď lev zostarel, ťažko už mohol prísť ku korysťi; aby tedy hladom nezahynul, poslal obežník (okružný list) zvieť aťom, v ktorom dáva na vedomie zverstu, že je on už chorľavý, a že sa mu už blíži koniec života, aby tedy prišli k nemu, navštívili ho a nejakým činom uľavili mu boľasti. Avšak toto bol len figel a klamstvo, aby svojich hostov do klepca dostal a ľahkým spôsobom pohltal.

I prišli k nemu mnohé zvieratká, ale sa viac nenavrátili, lebo tento starý pažravec všetky pohltal.

Na posledy prišla k nemu i pani líška. Táto vidiac vonkajšie znaky, nakukla síce dnu do jaskyne, ale veľmi opatrne. Ktorú zočil lev, prívitívmi slovami takto rečnil k nej: „Poď dnu dcéra moja, nemáš sa čo báť; ja každého vďačne prijmem, a dvere môjho domu otvorene sú každému.“ „Vidím“, povie líška, „ale čo tu robí táto hrba kostí pred tvojím domom? Ba, áno cítim aj čerstvú krv; čo na to poukazuje, že ty tvojich hostov, ktorí ňu poctia svojou návštevou, roztrháš a zožerieš, a toto ty menuješ priateľstvom?“ „Krvožravec, starým katom si ty, hoden smrti, ktorý takto vábiš do klepca nevinné zvieratka! Pôjdem a poviem druhým zvieratkám, aby boly múdre a opatrné, lebo ináč tá návšteva prinesie im smrť.“

Tu máte prvý obraz jarma nás tlačiaceho a smutného nášho položenia.

Vidíte, tak jako ten lev, s figlom a s klamstvom vábiac kynožil ubohé zvieratka, tak vábil, kynožil a pozožieral u nás doposiaľ i ľziliberalizmus. Ja len v krátkosti podotknem hriechy jeho. Ľziliberalizmus zožral všetok blahobyť, všetku pravú slobodu občanov Uhorska, zožral pokoj, v ktorom nažívali spoluobytelia vlasti našej. A čím to zapríčinil? Čím? Zákonami, ktoré boly fabrikované vo freimauerských ložách a ktoré si ľud nežiadal; zákonami, ktoré sú ľudu na zkažu. Ľziliberalizmus podpisuje zákony podľa cudzozemských, že vraj keď sú tam, prečo by nemohly byť i u nás; z čoho potom pravda mnoho zlého pochodí; lebo čo je dobre pre Taliansko, alebo pre Francúzsko, nenasleduje, že sa to hodí i pre Uhorsko.

Probujte dať nášmu handelčovi, ktorý nosí krpce a úzkošité nohavice s opáskom, probujte dať naš širočizné plundre talianské, do ktorých sa vsypú dve

merice zbožia, ako sa vám bude cítiť v nich? Tak je to i so zákonami, ktoré z druhých krajín donášajú naši páni liberálci. O to však, čo je najpotrebnejšie ľudu nášmu, o to sa nestarajú.

Alebo kto sa stará, aby bolo uľavené jarmu tlačiacemu šije naše? Platíme veličzné dare, a vždy je chudobnejšia krajina naša, lebo veď máme vyše 2 tisíc millionov dlžoby; ako pečlivé včeličky, snáša ubohý ľud náš porcie svoje do krajinskej pokladnice, a trúdy naničhodné: bankári a börzianeri, pasú brušiská, úžerníci bezsvedomití plnia vačky svoje tak, že terajší náš liberalizmus, ako búrka ničí a hubí prácu roľníkovú, tak tento kazí dobrobyt ľudu nášho a zožiera všetko, ako ten starý lev, čo to zdochýnal.

Buďme tedy opatrní, ako tá líška, nesmieme sa dať omámiť a zvieť heslami a frázami ľziliberalizmu; nedajme nič na vábiace jeho hlasy, ktoré sa ozývajú v „Opravdovom Kresťan“-e a po všetkých liberálnych novinách a muchotrávkach. Keď hynie, nech hynie; vo Viedni mu už odzvonili na pohrab, a my veru ani mak nebudeme plakať, keď i u nás vykope sa mu jama.

Jestli ale chceme oči zatlačiť tomuto starému hriešnikovi, t. j. liberalizmu, musíme si stať pod zástavu ľudovej strany, ktorá jedine môže nás ešte postaviť na nohy.

Pýtate sa ma, čo chce ľudová strana?

To, čo nám je najpotrebnejšie, čo si žiada ľud.

A povedzte mi, čo si vy žiadate? čo žiada ľud? čo vy chcete.

A hľa toto chce ľudová strana.

Ponevác ale hlas ľudu je hlas boží, práve za to tak rýchle rozmáha sa ľudová strana na celej čiare, kade ťahne, lebo ide v mene božom a chce mocou a silou križa svätého oblažiť obyvatelov Uhorska. Za to aj zvíťazi ľudová strana, lebo má za vodcu mužov nie len rozumom nadaných, ale i šľachetným dobrým srdcom obdarených. Taký je dobrý dušný jej vodca, a generál jeho excelentia gr. Ferdinand Zichy, gr. Móríc Esterházy, Ján Molnár opát, Ján Zelenyák, náš ablegát. Aby ale títo naši generáli a vodcovia mohli za nás bojovať, potrebujú vojsko, potrebujú fírerov, kapralov, gemainerov a pionerov, a hľa v ľudu spatruje ľudová strana také vojsko svoje.

Ale aby ste ma zle nerozumeli. — Ľudová strana nie flintou a guľou chce bojovať, Boh zachová, lebo kto mečom brojí, mečom i zahynie; my chceme bojovať mečom a slovom pravdy a presvedčenia kresťanského, úfajúc v sile Križa svätého. Tu tedy môžeme úfať, že Boh bude žehnať snahám našim, ako žehnal a žehná všetkým tým, ktorý idú a kráčajú v mene Jeho.

Keď išiel Spasiteľ sveta do Jeruzalema vo veľikom sprievode, išli s ním i farisei a zákonici, ľud všade kričal, všade mu privolával: „Hosanna t. j. Sláva Synu Božiemu.“ Farisei ale riekli: „Majstre, prikáž učedelníkom, aby zabránili kričať ľudu.“ On ale riekol: „Pravím vám, budú-li títo mlčať, kamene budú volať.“

Farisei boli vždy a budú, ktorí by chceli brániť a zakazovať ľudu, aby neprivolával a nezveľboval ľudovú stranu; ľud mámia, kl mú, hrozia, strašia a sľubujú, len aby ľud k mlčaniu priviedli. Ale márne! Jestli by ste mali mlčať, drahí voličia, tedy tieto hory zvolenské a tieto polia vidiečanské, tie budú volať, nemé tvory budú mlúviť a volať: „Sláva ľudovej strane, sláva!“

Takúto čarovnú a kúzeľnú silu skrýva v sebe ľudová strana, preto aj tak zvíťazí, že bojuje za sväté

práva človečenstva v mene božom, ktorý je mocný i z mrtvých kameňov potomkov stvoril Abrahamovi.

Nuž a vy komu chcete pomáhať?

„Švagerko, kmoterko, čo poviete, či vy tej ľudovej odoprete. . . . *Ba Bohu prisahám, verne jej pomáham, kmoterko môj.*“ (Ľudovej strany pieseň.)

Nuž tedy pomáhajte ľudovej strane; lebo teraz má Pán Boh vejačku v ruke a cídi holohumnicu ľudovú; nebudme plevou, ale čistým zrnom ľudovej strany.

A teraz končím reč moju nasledovnou udalosťou, ktorá vás má potvrdiť a utúžiť vo vašom predsavzatí a vo vašej stálosti k ľudovej strane.

Keď statný obranca zámku jágerskeho, chýrny vodca, Štefan Dobó videl, že množstvo Turkov oblahlo hrad a videl, že treba veru mnoho smelosti a vytrvalosti Jágerčanom, ktorí s ním bojovali, rozmýšľal, ako by oduševnil svojich bojovníkov; — (a musíte vedieť, pobočne buď rečeno, že bojovali s ním nie len chlapi, ale i ženy, lebo neraz, povedzme si pravdu, keby ženy nosily klobúky, viac by dokázaly, ako mnohí chlapi; preto mimochodom pri tejto príležitosti, keď je už reč o ženách, nech mi je dovoleno pozdraviť a pochváliť hrdinskosť a smelosť našich žien vidiečanských a vôbec zvolenských pre ich oddanosť a horlivosť, ktorú prejavujú za ľudovú stranu; nesmieme podceňovať zásluhy a dobré vlastnosti i statočných žien, kto-že bol, čo hlavu zofal Holofernesovi? Údatná Juditha. Kto obrátil národ svoj od Asvera? Krásna Esther. A ja mám radšej Máriu Magdalenu, Máriu Kleopášovú a iné bohabojné ženy, ktoré šly za Kristom i vtedy, keď niesol kríž na Kalváriu, a keď sa rozutekali učedníci, radšej pravím, ako slabého Petra, ktorý na pohľad dievky zo strachu zaprel majstra svojho, preto ešte raz pravím, sláva takým hrdinským ženám, ktoré neohrožene pridávajú sa zástavy ľudovej strany;) — také silné a zmužilé ženy bojovaly pri boku Dobóvom oproti Turkovi.

Aby tedy náš slávny Dobó, — vidiac patrne nebezpečenstvo — i svojich Jágerčanov posmeľil, i Turkovi ukázal, na čom stojí, viete, čo učinil? Dal vyhotoviť velikánsku umrlčiu truhlu, a tú dal vyvesiť von z bášti hradu. Čo s tým chcel? To, aby vedel Turek, že až do smrti ide bojovať i so svojími, a že živých ich nedostane do ruky bezbožný ten tyran kresťanstva; a v skutku tento nápad Dobóv dopomohol k víťazstvu Jágerčanom.

Učínme i my tak, drahí voličia, vzdviháme tu hore ruky a prisahajme Bohu živému, že až po tmavý hrob chceme verne a stále bojovať pri ľudovej strane.

Hovorte za mnou:

„My stojíme stále pevne, jako múry hradne,
Čierna zem pohlti toho, kto odstúpi zradne.“

Sláva ľudovej strane, sláva!!!

Čítajte pozorne.

Dobre to bude vedieť, si zapamätať a dľa toho sa chovať.

Slovutný vyslanec — ablegát — na sneme italskom P. Cercutti držal v tomže sneme jednu výbornú, znamenitú reč proti zednárom-freimaurom. V tej výbornej reči pravil medzi iným i tieto všetkého povšimnutia hodné slová:

„Činnosť zednárska je neblahá. Člen spoločnosti množí verejné úrady, vyznamenania a bohatstvá. Všetci zednári musia sa vylúčiť z verejných úradov. Otravujú život a zničia tisíce existencií. V skutočnosti pracujú proti náboženstvu. Odvrátiť sa musí človek od nich s ošklivosťou. Všetky národy a kresťanský smýšľajúci občania musia sa od nich s ošklivosťou odvrátiť.“ Takto hovoril slovutný ablegát Cercutti v parlamente italskom. A či nehovoril svätú pravdu? Zaiste svätá pravda je to, čo hovoril. Tého nevyvratný dôkaz máme i tu u nás v Uhorsku. U nás všetka vláda je v rukách židovsko-zednárskeho. Vidíme na vlastné oči a cítime, jak „neblahá-funesta“ záhubná, zkazonosná i v ohľade materialnom i v ohľade mravnom pre celú našu Uhorskú krajinu je činnosť tejto židovsko-zednárskej vlády. Vidíme na vlastné oči, jako členovia židovsko-zednárskej sekty, členovia to „cirkve satanášovej“ nabývajú verejné úrady, vyznamenania a bohatstvá. Všetci, ktorí sú u nás v Uhorsku vo verejných úradoch od prvého ministra počnúc až do posledného pisárika, ba pecúcha, sú členami židovsko-zednárskej sekty; lebo ak neni členom tejto zlopovestnej sekty, alebo s ňou za jeden remeň nefahá, tak ho ani len za pecúcha neprijmu, tým menej, aby ho prijali do dajakého verejného úradu. Vidíme, jako mnohí, najviacej len tí, ktorí sú členami tejto diabolскеj sekty, židovsko-zednárskej dostávajú vyznamenania, rozličné hodnosti, dôstojnosti, zlaté krížiky, rozličné rady — Orden — zemanstvá, rytierstva, barónstva atď. a bohatstvá.

Vidíme na vlastné oči, že u nás žido-zednári sú najväčší boháči, a dnes zajtra všetky majetky, statky, bohatstvo krajiny žido-zednári mať budú. Do teraz už majú 50-tú časťku, t. j. polovicu majetkov Uhorskej krajiny. Vlastne už i teraz majú žido-zednári celú Uhorskú krajinu a robia s ňou, čo len chcú. Šudia, klamú, kradnú, okrádajú, kde a ako len môžu, ubohý ľud až do deviatej kože zdierajú a seba obehacujú. Veď žido-zednári všetky majetky, statky a bohatstvá sveta, a tудиž i Uhorskej krajiny považujú za svoje vlastné a môžu s nimi nakladať, jako chcú, ku svojemu prosperu, ku svojemu obohacovaniu ich používať. Podľa talmudu „celý svet od Boha prináleží židom jako majetok a vlastnosť, keď žid kradne, vtedy len zo svojho berie, čo mu treba.“ A podobne činia i zednári títo žoldnieri, otroci židovskí; šudia, klamú, okrádajú krajinu, zdierajú ľud do poslednej kože a seba obohacujú. Oni vraj nekradnú, lebo len zo svojho berú, čo im treba. Zednári sa rídia dľa slov a príkladu svojho majstra arcizednára Robespiera,

ktorý praví: „Veď, že vlastenci — zednári — nikdy nekradnú, lebo všetko náleží im.“ Židozednári tedy nekradnú, oni vraj ani kradnúť nemôžu, bo celý svet, všetky jeho statky, majetky, poklady, bohatstvá to všetko „náleží im“, to všetko je ich vlastnosť. Áno, židozednárom všetko náleží, všetko je ich vlastnosť, bo židozednári sú privilegiovaní zloději. A tak i tu v Uhorsku, celá Uhorská krajina všetky jej statky, majetky, poklady, bohatstvá prináležia židozednárom, týmto privilegioványm zlodějom, preto môžu robiť a skutočne robia s nimi, čo len chcú, používajú ich ku svojim cieľom, ku svojemu prospechu, ku svojemu obohacovaniu. Ano tak, a ty ubohý lude, ty len krvopotne pracuj, mozoluj, ty len plať dane, porcie, tri nůdzu, psotu, biedu; nemaj ani, čím by si svoju nahotu zakryl, zahyň trebárs od hladu.

(Dokončenie nasleduje).

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme člených čitateľov „Krestana,“ aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý nenie ducha krestanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

Veľký „Krestanský kalendár ľudovej strany,“

už vyšol z tlače, a je v hocktorej chvíli k dostaniu pod týmto nápisom:

**Františ Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.**

S úctou

Ydavateľstvo.

Kto je liberál!

Tlač židovsko-slobodno-murárska sa chvasta deň po deň, že v našej Uhorskej krajine je toľko a toľko liberálov. Aby teda uverčiví ľudia ľahko týmto židovským žurnálom na lep nesadli, ich táraniny za hotový groš neprijali, naznačíme vám, čo sú to tí liberáli!

Ponevác vlada — na naše nešťastie — je liberálna, liberáli sú teda všetci tí, ktorí nemajú žiadnej príčiny nespokojnými byť s touto liberálnou vládou.

Liberáli sú úradníci. Ich platí každého prvého kasa štátna, oni dostávajú prednosť, oni piatia malo dane, ich výslužné (pensia) je ubezpečené. Jak oni dobre vládnu, rozkazujú, jak plnia liberálne kortešské

služby, jak zhanobujú ľudovú stranu a jej vodcov, jak nadávajú kňazom vo dne v noci; vtedy obdržia väčší stupeň platu, obdržia vyznačenie; tojest lepší hrnčok.

Liberáli sú páni ablegáti. Liberálna vlada im kúpila okresy, ktoré zastupujú — jako Lánci zastupuje okres čačanský — za peniaze na toto určené; za tyto peniaze sa kúpia voličia, tu sa obmästi notár, slúžny, niekde aj rychtár, žid a kopa hlúpych za peniaz sa predávajucích voličov. Títo páni ablegáti ročite 3200 zlatých dostanú aj vtedy platu, keď v Judapešti nebývajú. Teda za päť rokov — na ktorý čas ich na raz zvolíme — dostanú 16 tisíc zlatých platu. A ktorý ešte s týchto pánov liberálnych ablegátov sa vie dobre držať, tomu vlada pri všelijakých penažných ústavoch dopraje službičku, aby mal väčší plat ešte. Tak Lánci ablegát čačanský, okrem ablegácie, má 19 službičiek všelijakých. Povedz mi ty, volič okresu čačanského, či teda tento Lánci môže dobre zastupovať na sneme, keď okrem ablegácie má 19 službičiek tojest hrnčekov? Nech je len jemu dobre!

Liberáli sú štátni podujatelia a sielatelia, ktorí s vládou liberálnou v obchodných pomeroch stoja; stavajú paláce roky a roky, alebo pánstva od nej odkupujú!

Liberáli sú prenájemníci regálu; — toto sú tí najväčší páni v krajine, lebo oni ľud — tú silu nájomnej smluvy — oderú s kože; sú korteši a najväčšia podpora vysokej liberálnej vlády.

Liberáli sú z ustanovenej základiny futrovani novinkári; ktorí svoje politické presvedčenie za groš predatú, a potom robia tak zvanú „verejnú mienku.“ Ktorý je z týchto novinkárov najopovážlivejší, ten bude na útraty štátne vyvolený za ablegáta, a ostane kde-tu kamarát a radca pánov ministrov.

Liberálne sú samé sporiteľné a penažné ústavy; ktoré hospodaria a gazdujú, pod ochranou vládnu dobre (pre seba a pre svojich účastinárov); (Bytča, Čaca at.d.).

Liberáli sú, samo sebou sa rozumie: židia; lebo židia sú tam, kde je vlada, a vlada je liberálna, teda aj oni sú liberálni.

Všetci tu spomenutí liberáli sú spokojní nad mieru s vládou, oni sa neponosujú proti veľkej dani, proti zchudobneniu; oni sú všetci „veľkomožní,“ oni žijú dobre a šťastlivo pod ochranou liberálnej vlády.

Liberáli sú ešte všelijakí zni očení zemani, pánikovia a šviháci, ktorí buďto ešte len hľadajú chlebič od liberálnej vlády, alebo už mali chlebiček, ale oň priduc, hľadajú znovu u liberálov.

Kto nemôže byť liberál? Liberál nemôže byť každý ten, kto chce ostať čestným krestanom!

Liberálom nemôže byť sedliak, ktorý je opravdivou obetou tejto sústavy liberálnej. Sedliak má pár jochov zeme, ktorú čo svoju vlastnosť obrába. V opravdivosti ale on je len najomníkom, ktorý štátu citlive ho vždy odaní, najemníkom je veriteľa, ktorý mu interes odbiera, alebo najomník je úžerníka, ktorý mu vycicá tú posledniu úrodu zemskú, čo mu ostala. Naš sedliak je opravdivou obetou tu u nás toho liberalizmu, lebo musí židovi pri dreve takmer darmo robiť — a žid bohatne. (O však naša premilená ľudová strana urobí poriadok a pomer medzi robotníkom a medzi robotu divajúcim židom!) Výnos role dnes sedliaka nevydrží, z neho vyžiť nemôže. A žiť predsa chce sedliak . . . on žije teda na kredit vzatý od žida na dedine, ktorý ho konečne z kožou aj s kosťami prehltnie. Zo sedliaka takto zostane žobrák, —

on sa viac nemusí báť od žiadnych exekúcií, lebo on je už slobodný, on už nič nemá.

Liberál nemôže byť ani remeselník; tento zanechaný na svoju pracovitosť a schopnosť — započne remeslo. On tiež robí na úveru a dlhy, lež boháči a kapitalisti — (liberáli) zväčša židia, bárs nevedia remeslo, ale majú peniaze, najmú si tovaryšov — a takto remeselníka na vnivoč vyvedú. Lebo remeselník s nimi úbeh vydržiať nemôže.

Teda sedliaci a remeselníci sú neni liberáli u nás, veď ani nemôžu byť, veď sú oni obeta liberálov.

Štefan Benyáč.

Shromaždenie ľudovej strany v Urmíne (Nitrianska stolica).

Jestli dovčuľku za potrebné bolo shromaždenia ľudovej strany vydržiať, tým potrebnšie je teraz, keď sa chystáme ku voľbám ablegátskym. Všeobecná mienka je, že voľby ablegátské *istotne* ešte tohoto roku v oktobri, alebo v novembri sa vydržiať budú. Z tej príčiny potrebné je, aby sme sa ešte väčšou oduševnosťou ku voľbám chystali. A preto vyzývame všetkých statočných voličov, ktorí sa nedajú zakúpiť, jako telce po 5, 10 zl., ktorí nie za korhelicu, ale z presvedčenia idú hlasovať, aby sa jedon-druhého osmeľovali, oduševňovali, slovom ku volbe sa chystali! Neni dost povedať: ja budem na ľudovú stranu hlasovať, ale o ostatných sa nestarám; lež potrebné je, aby každý takto hovoril a činil: **nie ten ja budem na ľudovú stranu hlasovať, ale všetkých bratov priateľov, susedov k tomu budem mať, aby s ľudovou stranou držali, ba pôjdem po celom okrese volebnom a usilovať sa budem ľudovej strane získať všetko, čo je statočného, poctivého a kresťanského smýšľania!** Hľa takto treba hovoriť, činiť, a ľudová strana vtedy zvíťazí!

Hľa vodcovia ľudovej strany takto smýšľajú. Nemaju pokoja vodne v noci, len aby sa ľudová strana čím viacej rozmnožila. Z tej príčiny 20. sept. pôjdu do Urmína, a tam pred tisíc a tisíc ľuďmi hlásať budú pravdy kresťanskej ľudovej strany. A preto kto môže, nech každý ide do Urmína na shromaždenie, tam uvidíte staručkého vodcu ľudovej strany grófa *Ferdinand Zichyho!* Sporiadateľstvo následovné pozvanie vydalo:

Pozvanie.

Bárs všemožné útoky sa činia proti ľudovej strane ktorú chcú udusiť, predsa ona na všetky strany s

opravdivým seba povedomím zdvihne svoju hlavu. Tohoto novým dôkazom je i tá okolnosť, že v

Urmíne

20. sept. 1896. v nedeľu pred poludním o 1/2 12 hodine

veľké politické shromaždenie

bude vydržiať, ktoréhožto sú následovné predmety:

1. Zahájenie predsedu: Drží po uhorsky gróf Ferdinand Zichy.
2. O novom porinku: Drží po uhorsky dr. Ottokar Prohászka.
3. O gazdovstve: Drží po slovensky dr. Vincenc Vaculík.
4. O gazdovstve: Drží po uhorsky dr. Františ Major.
4. Nový poriadok a ľudová strana: Drží po slovensky dr. Ján Zelenyák, krajinský vyslanec.
6. Záverečná reč predsedu.

V Urmíne, 8. sept. 1896.

Usporiadateľstvo.

Vyzvanie k predplateniu!

Značná čiastka ct. predplatiteľov slúbila, že predplatok nám po žatve pošle, v ktorom čase roľnícky ľud lepšie vládne grošom.

Ponevác sme tedy z božieho milosti ten čas prežili, účtív prosíme ct. predplatiteľov, ktorí tejto povinnosti svojej ešte nevyhoveli, aby nám za noviny prislúchajúcu summu čím skorej poslali, ponevác aj my stoneme pod ťarchou rozličných výdavkov.

S úplnou úctou

Redakcia Krestana.

Veličenstvo 20. septembra pojde do zaladskej stolice na vojenské manevre. Kráľovské kniežatá Rajner, Otto a Fridrich ho budú sprovádzať, okrem tých 3 ministri, Fejérváry, Perczel a Jósika. Všeobecný odpočinok u tamejších vojakov sa započne 23. septembra, v ktorý deň Veličenstvo odcestuje na jedon deň do Budapešti.

Veličenstvo je chýrečný strelec. Aspoň jedon francúzsky časopis ho spomína medzi tými najchýrenejšími. On totižto od r. 1856—1896. zastrelil 43.738 kusov. A síce 14.175 bažantov; 8270 jarabic; 6456 zajacov; 4418 bielych zajacov; 1570 srn, 1404 divých kačíc; 1279 divých sviň; 826 slúk, 837 jelenov; 197 líšek; 286 krepelíc; 1 medveďa; a 244 iných rozličných zverov. Mimo toho ešte pre mnohých vtakov.

Dedič prestolu talianskeho sa zaslúbil s Helenou, dcérou to panovníka černo-horského. Mnohé telegramy radostné poprichádzaly do mesta Cettinje so všetkých strán.

Pútnici lurdskí na I. kl. o 12 zl.; na II. kl. o 9 zl.; a na III. kl. o päť tých lacnejšie môžu cestovať, jestli predplatia na noviny „Alkotmány.“

Cukrová dielňa sa založí v Päťich-Kostoľoch zo základinou 1500 tisíc zlatých.

Zbojník na železnici. Za Segedínom na vlaku prekvápil jedon obor troch pašáirov s revolverom, žiadajúc peniaze; jedon z nich mu dal. — Vlak síce hneď postál, ale do tej doby ani päty mu nebolo vidieť: ani četníci mu neprišli na stopu.

Útok proti kniežatu. Na ulici v meste ameríkanskom Valparaiso napadla sberba vnuka kráľa talianskeho, knieža Svoyské Ludevita. Jeho ľudia hersky bojovali proti tej sberbe. Vláda tamejšia ho odprosila, aby sa nehneval na krajinu pre pomstu sberby.

Výstava na obrazy bude v Prešporke. Föišpán prepustil veľkú sieň v dome stoličnom na ten cieľ.

Z korhelice čo kedy dobrého vyšlo? V Pittsburgu, ameríkanskom to meste sa dvaja chasnici dlž zabávali, nežli bolo treba, tak že im pálenka pod šticu vrazila sa. Ten jedon chcel domov ísť; ten druhý ale nemal chuti; z toho sa začali vadiť, až konečne ten, čo domov chcel ísť, mykol kamaráta von z krčmy, tento ale tak nešťastne padol, že sa mu hlava rozdvajila.

400 ročné jubelium bude sa odbavovať v júli r. 1897. z príležitosti tej pamiatky, že Wasko de Gama objavil Indiu. Celé Portugalsko bude sláviť pamiatku túto.

Už v tomto mesiaci príde rad na tlačové pravoty ľudovým novinkárom zavesené. A síce 21. sept. vezmú na otázku Bonitza; čo zodpovedného redaktora chýrečného denníka „Alkotmány.“ 28. sept. ale budú súdiť Gerharda Németha, čo zodpovedného redaktora Kresťana. — Tento druhý nevie ani slova slovensky, a tak tú vec, pre ktorú ho chce nechať trestať štátny pravotár, on ani len nemôhol písať.

Prečo kradne hajník? V segedinskom chotári viac križov skapalo jednej žene. To zbožie sa našlo u hajníka. Keď ho na otázku vzali, prečo to urobil? On odvetil, že preto, aby hájenie svojho poľa tá žena naňho sverila.

Ktoré meno je kratšie? O tom sa dohadzovali dvaja v jednom slovenskom meste. Jedon sa volal Michal Ehr a druhý Jozef Bod. Ehr povedal, že jeho meno na celom okolí najkratšie, pretože vraj je mu dosť literu R vypísať, a každý musí jeho meno vypovedať. No — sa mu do reči vrazil Bod — ja ani písmeny nepotrebujem písať, mne dostačí len jedon bod spraviť, a je už vypísané meno moje. No to ani pes nezrozumie, ohlásil sa Ehr. Každý múdry človek to zrozumie, vy ste somár, viete? Od slova ku slovu, ba i k bitke pokročili: až konečne Ehr odhryzol nos Bodovi; tento ale mu zas nôž pichol do brucha. Teraz ale sa obidvaja lieča v nemocnici; a vyliečali sa, súd rozhodne, ktorý z nich mal pravdu.

Nehoda v Lučenci. V Lučenci vyskočil vlak zo šínov, a traja ľudia prišli o život. Na šínach totižto dva vozíky stály; mašínist ale nevidel ich pre hustú hmlu, vlak tedy vyskočil zo šín a tak sa prihodilo, že tí traja o život prišli, viac železničných vozov ale sa pokazilo.

Kasič. Tento ministerský radca keď bol dočasne na rok pensionovaný, odhalil kúsky Fejérváryho a iných hodnostárov. My nevieme, čo je pravda z tých vecí, a čo nie. Len to je vo veci, že tí páni sa neu-

silovali očistiť sa verejne od tých žalob. Keď veci už skoro zabudnuté byly, pán minister povolal toho radcu, aby zas prevzal svoj úrad, aby ho tak znovu mohol tej služby pozbaviť, ba i o titul a pensiu pripraviť. Zvedaví sme, jaký koniec to vezme. „M. N.“ tak píše.

Františ Bleszkány, hlavný to redaktor Kresťana, teraz v Piešťanoch sa zdržuje, kde v kúpeli lámký sa chce pozbaviť. Dopraj mu to, Bože!

Na shromaždení protizednárskom v Triente sa súčasťnia dvaja španielski ministri, dvaja talianski senátoria a viac, než päťdesiat francúzskych veľmožov.

V Trenciansku na 14. sept. poradu svolal pán Szalavszky, aby sa určily prostriedky proti biede, ktorá sa vyhráza ľudu v tomto mil'énárnom roku.

Tunel pod Dunajom budú mať budapešťania, a síce na šesť metrov vysoký, na samom spodku budú chodiť vozy, a na poschodí peškujúci; stáť on bude 2 miliony zlatoviek; dlhý bude na 1100 metrov.

Obratnosť viceispána. Tacalský občania poslali ministromi vnútra stanovy utvoreného krúhu k potvrdeniu. Minister ich poslal po jednom mesiaci viceispánovi E. Matolaymu. Tento ale už rok ich má u seba.

Mravy liberálov. Že pred liberálmi nič nenie sväté, to i z toho vysvitá, že v Ósbudaváre posmešne konali prôvod, na čele si nechali križ niesť, posmech robiac z reholníckeho rúcha, v ktorom oblečení boli dvojfavonohí panáci. — Páni officíri sa nad tým veľmi pohoršili; policaji nespravili poriadok, ba pred pochodom kráčali.

Obyvateľstvo zeme. Na celej zemi je obyvateľov 1480 milionov. Pravá polovica všetkých obyvateľov býva v Asii; v Austrálii ale je len toľko obyvateľov, jako v meste Petrohrade.

Dieťa bez očí sa narodilo v Elbefelde. Lekári sami uznávajú, že o takom prípade doposiaľ ešte nemali známosti.

Konope a voľba. V Ujpalánke veľký osov majú ľudia z konôp, ktoré si v Dunaji močia. Toho roku ale voda veľmi vysoká bola, a preto poprosili erárskeho úradníka, aby im doprial iného miesta, k čomu vraj už aj rybári im povolenie dali. — Tento panák len tak chcel privoliť, jestli sa zaviazu, že na mameluka budú hlasovať pri budúcej voľbe.

Jako sa kortešuje! Jedon viceispán následný list písal jednomu duchovnému. — Ctený Priateľu! Prosím Vás, vezmite do povahy, čo si máte počať; nedajte sa ľstivému Molnárovi zviest. L'ahko je jemu, bohatému to kanoníkovi, lenže vy ste chudobní knazi! Svet sa aj obrátiť môže, preto ale staré pomery len zostanú; ani nás, ani vás nepoložia do lepších pomerov preto, aby sme sa smerili. Panovanie ľudu nemá základu oprávneného; ono len revolúciu pripravuje, ktorej koniec je koniec slobody. — Teší nás, že páni liberáli sa tak veľmi boja „ľstivosti“ pána Molnára, ktorý nenie kanonik, ale len komarnanský farár.

Loď rakúsko-uhorská „Adele“, keď tiahla k mestu Marseille, srazila sa s loďou parovou francúzskou Les Andes, a hneď i na dno mora síšla. Jej ľudstvo sa zachránilo okrem matrôza Jána Besjak, ktorý zahynul vo vlnách.

Na križ sa chcel obesit jakýsi Ortman v Badene pred chrámom; už i štranok mal priviazaný; lenže ľudia to ešte zavčasu zbadali, a prevedenie úmyslu prekazili.

Mlieko besnej kravy gazdu Ludevíta Doby do besnoty uvrhlo celú familiu toho hospodára; tú chorobu totižto prineskoro zbadali. Všetkých expedirovali do ústavu Högyeš-ského.

2000 korún sľúbil minister vnútra tomu, kto príde na stopu vraha grófa Stárayho, ktorý bol — jako sme písali — cez okno zastrelený. Doposiaľ totižto bez výsledku hľadali četníci zločinca.

Flinta a zaslúbenie. V obci Lippa tesar M. Dibelan častejšie navštívil vdovu Evu Petrisár, u ktorej videl na stene visieť jednu flintu, ktorá sa mu nad mieru zapáčila, následkom toho ale aj vdova sa mu ľúbila. Zaslúbili sa. Po krátkom čase príde zas k nej, ale flinty už nevidel na stene; pýtal sa tedy, kam sa podala. Vdova povedala, že z núdze ju predala. No keď nenie flinty — sa on vyslovil — nebude ani sobášu, a hneď si aj zašiel k matrikárovi, odvolať zaslúbenie.

Nový pokladník. V N.-Sade sa volili úradníci mestskí. Najväčší boj bol o úrad pokladníka. Kresťani si chceli vyvoliť znovu starého pokladníka, Tapavicu, poriadneho to kresťana. Pán hl. župan, Hattale — ktorý sa vyučil u jezuitov — na tom bol, aby jaký i Armin Weinfeld bol vyvolený; a liberálom sa i podarilo, Srbom tohoto pána natisnúť, ktorý pravdepodobne krivý nos bude mať.

Vypery pustošia na Dolniakoch. Veľa sviň a oviec podochlo tam už, a nevedelo sa, od čoho. Lekár vyskúmal, že od uštipnutia tých malých zvierencov vyper.

Bieda na Horniakoch. Od nitrianskej stolice na hor radom veľká bieda bude; zbožie totižto porástlo; slama zhnila, ba i zemiaky na mnohých miestach pohnily. Peknú pamiatku nechá po sebe tento rok milleniumový!

Položenie kalvíntva. V Debrecíne na valnom shromaždení kalvínskej cirkevnej stolice veľmi čiernymi farbami obmaľoval položenie svojej cirkve pán dekan kalvínský Alexander Zsigmond. Ponosoval sa, že nevera a chladnosť vo viere sa na všetky strany ukazuje a rozširuje; v hroznom nebezpečenstve vidí on vraj svoju cirkev. Len na okolí Debrecína 47 párov opovrhlo kostolné požehnanie. — Kto by ľutoval ale týchto pánov? Čo si navarili, to si nech aj zedia. Im sa páčily cirkevno-politické zákony, teraz nemajú práva reptať proti ich výsledkom.

Oslobodený vrah manželky. Michal Freimann, grabacký to robotník, 27. júna 1894. vypil 6 litrov vína, a toľkože pálenky; keď domov prišiel zadržol manželku, pretože táto sa zdráhala ho bozkaf v takom opitom stave. Sedria ho síce odsúdila; kráľ. tabuľa ale a kúria ho oslobodily.

V Carihrade z príležitosti už viackrát spomenutého prelievania krve 4500 ľudí prišlo o život, a toľkože je ich ranených.

Na dvojkoli pcestujú do Londýna Ludevít Simon a Julio Vassy; z Judapešti sa pohnú 13. sept. Podarí-li sa im tento plán, obehnú potom celú guľu zeme.

Tá recepcia. V Detve jedon mladý židáčik behom mnohých rokov zastupoval vo výbore obecnom svojho otca starého. Tento ale zomrel už, a mladý židáčik, tuhý priateľ to notára, ešte vždy zastupuje svojho už pochovaného otca; on nechce o tom slyšať, že do výboru sa musí zvoliť človek, nemá-li patričného imania.

Nový katolícky kruh. Stanovy kisdoroghského katolíckeho kruhu potvrdil minister vnútra pod číslom 75.062.

Processia z hornoludanskej fary pojde 17. sept. do Baňskej-Štiavnice. A síce pohne sa v ten deň rano o 7 hodine; dobre bude ale už o 6 hodine sa v chráme ustanoví, kde sa bude pútnikom sv. omša slúžiť.

Riaditelia prôvodu.

DOPISY.

Od SKALICE, 31. aug.

Vysokostený pán Redaktor!

Akýsi pán „Skaličan a dobrý katolík“ musí mať u nás mnoho času a veľmi málo práce, keď vždy len na samé „prevraty“ pozoruje. V tom „opravdovom krčmárovi“ len samé prevraty spomína náš p. Skaličan. Možno, že v dlhom pozorovaní prevratov i rozum sa mu prevrátil, lebo ináč by nespomínal len samú „krvožížnivost, divé zvery, Herodesové nemluvniatka, besný hnev, árendu, otroctvo a Strednú Afriku.“ Musí mať náš pán Skaličan „opravdové“ zázračné nohy, keď zo Skalice od razu do Afriky skáče. Musí mať „opravdovú“ pekelnú žizeň, keď toľko krvožížnivosti spomína. Asnáď sa mu minulo pivo a skalické víno, keď ustavične krv žíži. Musel sa mnoho obraciať i medzi divými zvermi, keď „ľúte a zúrivé boje“ divých zverov spomína. Nenie divu, že divokosti kapitálno sa rozumie, a preto divoké skoky svoje v tom „divom Krčmárovi“ predstavuje. Musí sa rozumieť i mordárskemu remesiu, keď pri ustavičnom pozorovaní „prevratov“ spozoroval, že náš Kresťan vymordovať chce „opravdového Krčmára.“

Náš pán Skaličan musí byť veľkým čitateľom „prevratov“, keď len na prevraty pozoruje. Čo prevracia, kde prevracia, to on vie najlepšie. „Opravdový krčmár“ vedel by mu povedať, koľko opravdových pohárkov opravdove prevrátil.

Tušim za potrebné držal podpísať sa, že je on nie len Skaličan, lež i dobrý katolík. Po tých divých prevratoch, ktoré v šentíši opravdového Krčmára hádzal, neveríme mu to. Len jedno mu veríme, že totiž opravdový Krčmár »so dňa na deň zaujímal príslušné mu miesto všade«. Na tomto príslušnom mieste by náš prevraty pozorujúci Skaličan opravdove nos prevrátil. Na tomto príslušnom mieste náš milý „opravdový“ často prekvitá a bude aj naďalej prekvitať, až kým pán prevrátený Skaličan nepôjde zase do Strednej Afriky. Nech potom zase opíše svoje zkušenosti, ktoré nadobudnul si pri pozorovaní prevratov Strednej Afriky.

Jak by sa mu v Strednej Afrike nielen rozum, lež i krk prevrátil, nech potom »trochu požaluje« sa v šentíši opravdového Krčmára. Snáď smiluje sa nad ním pán opravdový Krčmár, a udelí mu fľašku pupkovic, aby nemusel hasiť žizeň svoju krvou, lež terkelicou.

V tom má trešku pravdy pán Skaličan, keď píše takto: „Vy ste nie ľudia slobodnej vôle, ale naši otroci, ktorí nesmiete slobodne myslieť, slobodne robiť, čo sa vám ľúbi“. Lenže takto vypravajú nielen Afrikáni, lež i naši liberáli.

Prevrátený liberál.

HRUŠTIN, 2-ho septembra.

Výstraha Oravčanom!

Liberálni tatári vidiac, že ľud sa od nich celkom odvrátil, aby priazeň ľudu ešte raz si získali, všelijaké liberálne figle upotrebujú. Medzi iným pán Árpád Kubinyi terajší ablegát sľubuje, že ak naňho hlasovať budú Hrustinčania, že im 1400 zl. árenda, ktorú za hole platia, odpustená bude. Sľúby sa sľubujú, a blázni sa radujú! hovorí porekadlo. Nuž prečože pán Kubinyi predtým hole ľudu zdarma nevykonal. Hej známe vás už dobre, liberáli; pred voľbou sľubujete nám zlaté hory, a po voľbe nedržíte za hodné, s nami sa rozprávať. Nám sa liberáli ošklivia, mi oravčania hotoví sme radej umrieť, nežli od p. Zoltána Zmeskál a od Rudolfa Krupec odstúpiť. Mi sa tešíme, že už raz budú nás zastupovať takí mužovia, ktorí našou priazňou celkom vladnú. 29-ho aug. v Zazrivej sa stalo, že keď p. Seifert horár nedovolil p. Krupcovi, aby voličom sa predstavil a ľudu svoj program predniesol, vtedy zo dvora vytisnutý ľud ukameňoval žandárov, služnovského písara a ostatných liberálnych kortoš v, ba čo viacej zastupca politického úradu cez okno musel utekať, aby si život ratovať mohol. Liberáli, prosíme vás, majte sa na pozore, lebo ak pretiahnutá struna trpezlivosti pukne, a liberálov šlahne, sebe pripište!

Z NITRIANSKA, 1. sept.

Velactená Redakcia!

Koncom augusta mali sme v Nitre veľké parády. Na našom starom Zobore vystavený je na krajinské útraty veľký mramorový pomník na pamiatku vrah millenniumu. Ktorýsi šelma poznamenal, že ten pomník na vrchu Zobora hlásať bude tú nitriansku slobodu, ktorú páni Tarnóczy a Szútyovszky pri voľbách nitrianskych na pamiatku millenniuma preukázali.

Pomník na Zobore pýšno díva sa na nás, avšak tak zdá sa nám, akoby ten pomník plakal chcel nad naším občianskym právom, liberálmi pošliapaným. V skutku, akoby i nebo plakalo nad vycínaním liberálov. Ustavične prší a leje sa. Úroda na zkažu vychodí, hnije. Bieda veľká nás čaká na zimu. Veseliť sa s páni liberálmi, nechce sa nám.

V ustavičných dažďoch a víchroch ani zoborský pomník nemohol byť celkom dohotovený, ale preto slávnosť odhalenia vybavila sa dľa ustáleného spôsobu. Len na miesto ministra Lukácsa prišiel vrah „náhodou“ minister vnútra, Desider Perczel; teda „náhodou“ prišiel k nám v mene vlády ten minister, ktorý staraf sa má o poriadok pri voľbách. No nebola to náhoda. Ako v Nitre vyprávajú, minister financií, Lukács, bárs sa už i pánu biskupovi bol sľúbil listovne, nemohol prísť, pretože naši stoliční liberáli neradi by boli išli na poklonu ministrovi do biskupského zámku. Aby sa teda liberálnym rytierom po vôli stalo, prišiel sľúbov nehatený minister Perczel a ubýdlil sa nie u biskupa, lež na stoličnom dome. Liberáli boli spokojní, pretože u biskupa dosť ľahko na ľudovú stranu bol by prestúpil pán minister.

Liberáli teda nechceli mať svojho pána v zámku biskupovom, ale preto očakávali, že kňazi a kanonici prídu na poklonu ministrovi. Lenže veľmi sa zklamali. Kanonici a nitrianske kňazstvo v čerstvej pamäti majú ešte to krásne zachádzanie, ktoré si liberáli oproti nim pri nitrianskej voľbe dovolili. Keď sú kňazi

buričmi a vlasti zradcami, len zneuctili by ministra, keby mu na poklonu išli. Preto kanonici a kňazi nešli hnevať liberálov a na poklonu ministrovi nespievali.

V sobotu 29. aug. s osobitným vlakom dorazil do Nitry pán minister Perczel, a prišlo s ním z Budapešti hodne hostov, ablegátov, úradníkov, ktorí po vlastenecky prišli zabaviť sa do Nitry. Na ceste zo stanice do mesta stál zvedavý ľud a studeno, nemo díval sa na parádu, na znak toho, že nezabudnul ešte na nitrianske voľby, ktoré vykonávaly sa práve pod hlavným spravovaním prišlého pána ministra. Slabé »éljen« bolo počuť so strany úradníkov a židov. Na stoličnom dome prijal minister deputácie. Liberálov trošku to zarazilo, keď kanonici a kňazstvo neuponížilo sa na poklonu ministrovi. Večer o 9. hodine zábavné večierky zastrojili si liberáli; mohlo ich byť tam do 300. Pred stoličným domom hrala vojenská banda, a spevokol novozámsky a nitriansky spieval.

V nedeľu 30. aug. ráno shromaždenie bolo na mestskom dome, kde mešťanosta Pavel Kostyál reč držal. O pol 9. hodine pohnul sa prôvod na Zobor. Na čele išli banderisti na koňoch, za nimi minister, a potom veľký rad kočov a sedliackych vozov. Cesta na vrch Zobor bola obtížna následkom mnoho dažďov. Pár koňov vystalo, a pašasíri museli ísť pešky. Za pol druhej hodiny vyšlo sa na vrch ku pomníku. Pán biskup Bende pod holým nebom slúžil sv. omšu na vrchu Zobor. Po omši biskup krásnu reč povedal. Riekol, že len kríž a kresťanstvo udržalo vlasť uhorskú za 1000 rokov; že len kresťanstvo bolo základom rozkvetu vlasti, a tento základ že potrebný je i teraz, lebo ináč vlasť naša zahynie. Liberáli mohli sa poučiť z reči biskupovej, ako vážif majú si kríž a kresťanstvo. Po biskupovi rečnil minister. Rozumie sa, že reč vlasteneckú povedal. Vychvaloval i našu slobodu uhorskú. (Pomník mramorový trošku potriasol hlavou, keď minister slobodu spomínal. Nitra pod vrchom začervenela sa.) Potom rečnil vicišpán Kraus. Oslavoval vlasteneckú vládu. Každé druhé slovo bolo: „hazafias“. I medeneho hada spomenul; len že nevie už, že medený had spomína sa v starom zákone, a nie v evanjeliu. »My žijeme svetom vlasteneckej opravdovej viery«, tak riekol. Čo to za »opravdová viera«, to len opravdoví liberáli vedia. Spomínal i „nehodných synov vlasti.“ (To sú všetcia zaiste, ktorí liberálom už viac nechcú na lep sadnúť.) Potom rozdávali medené a strieborné pamätники (medaile). Spv a streľba zavřšily parádu na vrchu. Ľud rozišiel sa jest a píť.

Popoludní veľká hostina bola v honvédskom baráku. Vláda poslala — ako Ny. Szemle piše — 1500 zl. na hostinku; za 800 zl. kúpilo sa šampanského vína, a cigár za 109 zl. Hostov sišlo sa mnoho; jedlo a pilo sa darmo. Zo súseďných stolic boli tam tiež hostia i ablegáti. Prípitky vynesené byly čerstvo a s oduševnením. Ablegát nitriansky, Janics prípitok povedal na biskupa a hovoril, že usilovať sa musíme národnosti spojif svázkom lásky. (V knižočke „Idú šášky“ nadávajú Slovákom do „osprostených pálenkou“.) Riekol ďalej, že nesmie sa dovoliť, aby cit náboženský u ľudu bol soslabený. (A prečo zaviedli teda beznáboženstvo? (Riekol potom, že biskup zaiste nebude podporovať tých ľudí, ktorí chcú vrah rícať! — V Nitre teda pri hostinke hlásali liberáli len lásku a nábožnosť. Pri voľbách a na sneme, — to je čo inšie!

Nitrančan.

HOSPODÁRSTVO.

Zaprahovanie kráv.

Veľmi vážna otázka je to pre hospodára, či sa môžu dojače kravy zapriať bez väčšej škody?

Mnohí už zahryzli do orieška tejto otázky, ale bez rozlúštenia. Jeden ju chcel rozlúštiť takto, druhý hentak, ale žiadon nevedel svoju mienku toľkými dôkazmi podopreť, že by nás bol o jej pravosti presvedčil.

To i bez mienky znalcov vieme, že príroda, ači náchylnosti rozličných kráv sú rozličné.

Sú také kravy, ktoré viac vydržia, a sú i také, ktoré sú mäkšej prírody.

Tamtie si menej všimajú jarmo, tieto ale stonú pod ním.

To je ale istá vec tiež, že mierne zaprahovanie ani pri mäkej krave nenie škodlivé z ohľadu mäsa, alebo mlieka.

A preto v Nemecku aj v tých najväčších gazdovstvách sa často stretáme s tou obyčajou, že do ľahšej práce sa riadne len kravy berú; ku pr. zelenú krmu na kravách vozia pre dobytok.

A veď veľkobruchatí Nemci vedia, čo robia, i svoj dobytok milujú, ba neraz si od vlastných úst odtrhnú chlieb, a dajú ho hovädu osožnému.

Jedon taký od piva hrubý gazda si vzal pred seba, že si on dá záležať na tejto otázke, a na základe svojej vlastnej skúsenosti vraj sossiera dobré rady a vysvetlenie tak pre seba, jako i pre obecnosť, ktorému na tejto otázke záleží.

Vybral tedy osem kráv, jednako starých; z týchto štyri každý deň sa zapriať na pol dňa.

Tie druhé štyri ale len na maštali stály a lenošily.

Krmu ale všetkých osem jednakú dostávalo.

Odvážil ich a váhu si naznačil.

Potom aj koľkosť mlieka si napísal tak od ľahajúcich, jako i od postávajúcich dostatú.

Po tridsiatich dňoch všetko srátal.

Tie kravy, ktoré si odpočívaly, daly do mesiaca do hromady 372 litre mlieka.

Tie ale, ktoré sa riadne zapriať, daly 353 litre, čili o 19 litrov mien.

Jestli liter rátame po 6 kr. to je 1 zl. a 14 krový rozdiel.

Mimo toho tie kravy, ktoré postávaly, ztlstly o 20 kilov; tie druhé pod jarmom ale sa nepopravily.

Čo keď v peňazoch chceme vypísať: 6 zlatoviek pribudlo na tých, ktoré na maštali stály, k čomu keď pridáme mliekovú cenu, rozdiel bol medzi nimi 7 zl. 14 kr.

Ba tie, pod jarmom čo boly, chudšie zostaly o 10 kilov.

Slovom celá ztrata bola 10 zl. a 14 krajciarová.

Teda celomesačné zaprahovanie stálo do mesiaca 10 zl. 14 kr.

Lenže tie štyri kravy robily 15 celých dní; na prácu jedného dňa padne 34 kr. ztrata.

A keby sa boly tieto len trochu lepšie chovaly, nebolo by ich ubudlo; a mlieko ich o veľa viac stálo, nežli od tých, ktoré na maštali boly.

Z toho vysvitá, že na maštali stojáce kravy 1 a pol decilitra mlieka a o 16 gramov viac mäsa daly denne gazdovi preto, že ich celý deň postávať nechal.

Tedy mierne zaprahovanie je s chosňom spojené pre gazdu.

Krava i tak skytá nám mlieko, telce; ten tretí choseň — prácu v jarme — žiadajme od nej mierne, lebo ináč veľmi ľahko ani z jedného chosňa nič nebudeme mať.

Jozef Vrbovan.

Knižná polica.

Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu poučné dielo pozostáva z 5 hárkov, a nemôžeme ho dost vrele odporúčať pre školské deti a takých dospelých, ktorí celkom isto a určite sa chcú spovedať; cena viazaného výtisku je len 15 kr., a je k dostaniu pod týmto nápisom: T. Lujza Csery, Budapešť, VI. Podmaniczky u. 15.

Žartovné novinky „*Herkó Páter*“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto noviniek, ktoré by v duchu katolíckom zastávaly ľud a česaly, prenasledovali lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisom: Redakcia „*Herkó Pátra*“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Viacerým sme boli poslali kalendáre bez pýtania, lebo vieme o nich, že sú neohrození bojovníci ľudových zásad. Čo sa peňaží týče, ktoré za tie zásielky nám prináležia, buďte tak dobrí, ctení páni nám ich poslať, čím skorej vám to len príhodné bude.

My by sme radi boli, keby sa to dielo rozšírilo ešte pred jaseňou; lebo jestli po lete vypália voľby, aspoň daktorých i pomocou tohoto diela môžeme získať našej strane.

Mnohým: Kalendáre s doberkou len v tom páde môžeme poslať, jestli si ich kto objedná aspoň desať kusov; ináč by dôberka veľmi drahá bola, a tak je o veľa lepšie vopred poslať peniaze, jestli sa od desiatich menej výtiskov požaduje.

Mnohí už poslali peniaze za dielo „Príprava ku sv. spovedi ... atď.“ knižka sa im pošle, jaknáhle hotová bude, čo sa stať môže i behom dakolkých dňov. K uverejneniu týchto riadkov nás poprosila veľk. pani Lujza Csery, čo majiteľkyňa tohože diela.

L. o. m. O. R. Máme ten článok »Rozdiel medzi cirkvou a štátom« vydať? Zodpovednosť neberieme zaň na seba. Mudrovanie je síce pravé, v syllogismoch nenahádzame chyby, ale je ono prísmelé v dnešných pomeroch. Prosíme vás o odpoveď.

U. r. m. n. F. K. Keď kalendár chcete mať, zajdite len k pánu dekanovi, u ktorého je na sklade asi 30 výtiskov. My jednotlivé výtisky len tak posielame, jestli sa peniaze vopred nám pošlú. Doberka sa nevypláti, keď sa menej objedná, nežli 10 výtiskov. — Jestli sa ale tých 30 výtiskov už minulo u pána dekana, pod touto spomenutou podmienkou vám vďačne pošleme.

T. r. s. t. e. n. a. Dp. kaplán. Poštové útraty so zásielkami spojené my zaokrývame, keď sa aj mien výtiskov objedná.

Košíce (Kassa) Ján Fr. Na neisté sa neoplatí poslať 10 výtiskov, lebo pošta sem-tam hneď zie dva-tri výtisky. Už sme i druhých uvedomili, že kto chce dostať niž: desať výtiskov, najlepšie je nám peniaze vopred zaslať. My máme toľko statočnosti, že kalendáre odošleme.

Malacky F. Czezanek. Na vaše noviny prítepil váš pán poštár cedufu, že ste neznámy.

Podolie. M. C. Jedon-dva kalendáre s doberkou poslať, sa nevypláti. Poproste daktorého z vašich duchovných, aby popísal vás, ktorí si ho mienite zaopatriť, a dal vám ten kalendár v žiadaných výtiskoch dodať. My vďačne poslúžime.

Hrachovište. N. V. To isté. Ináč zásoba je ešte veľká, ponevadž doposiaľ len 4000 sa ich minulo.

Pod Brezou Mik. Dr. Biskupi sú Duchom svätým ustanovení; a preto ich pokračovanie posudzovať nebude tuhý katolík. A tak rozumiete, prečo vystal váš dopis.

Veľké-Topoľčany. My veru nespomíname Oprav-divého Kresfana, lebo musíme upotrebiť miesto k uverejňovaniu hodnejších vecí. Že on ustavične blatom hádže na nás, my si z toho nič nerobíme; ba to by nás mrzelo, keby nás schvaľoval.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný urobiť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten ošoh, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.45—6.80 zl. Raž 5.40—5.45 zl. Jačmeň na krm 3.70—4.00 zl. do páleníc 4.75—5.50 zl. na várku 0.00—0.00 Oves: 5.35—5.60. Kukurica: 3.55—3.60. Proso: 5.00—5.00. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.
2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kono-pné semeno: 08.55—09.00.
3. Strova: Veľká biela fizuľa 6.50—7.00 imava 7.50—7.75 okruhlá: 6.50—7.00, tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 8.00—12. Hrach 8.50—09.50. Čistý 12.00—12.50 zl.
4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 0.00—1.60. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržefem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.
5. Potrava Seno. Lúčne seno. 2.00—2.75. Slama. Na po-stielanie: 1.25—1.60. Žup 1.70—2.00.
6. Siatie: Červená datelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ladník 6.00—6.50 zl.
7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 345 hospodárskych volov; 186 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 290—380 zl. Dojné kravy: za jedon kus 60—120 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 6844 kusov oviec. Ceny: 13—16.00 zl. za páru, a 15—18 kr. za živý kilo. Sviňské trh: za kilogram 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.
8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajca 52—65. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Sianina 46.00—50., udená 51—00.00 zl.
9. Remeň funtový od 152—185 kl. tery 135—156.
10. Kraviny vrázkované 170—180.
11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.
12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365 ťažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň nejlepší 150—155 prsné listy 160—165.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Hl. spolupracovníka dočasne zastupuje: Čachtičan.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k
dostaniu — **jedino** —

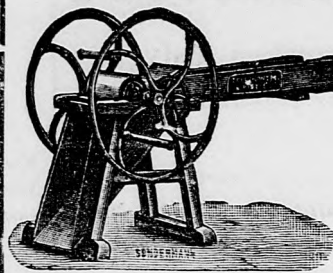
u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica čís. 28.

Cena bozpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr.
ďalej ručníky **Sv. Veronky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

MICHAL TRESKOŇ

V NAGY-BITTSE, (TRENCSÉN MEGYE)

fabrika na hospodárske mašiny,
odporúča p. hospodárom žen-
túre, sečkovice, mlátačky, raj-
táre, triery, rozsevačky, šroto-
vníky, struhadlá, mašiny na
kapustu, mašiny na moržovania
kukurice, pluby a brány, amer.
hrable mašiny na lámání stro-
movej kóry, mačkadlá na slad
a borievky, cirkulárne pily,
mangle na prádlo, decimálne
váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Do svojej kolárskej dielne príjem hneď
dvoch zr. ěných pomocníkov.

Spolu odporúčam sa ctenému obecnstvu k vy-
hotoveniu kočov a vozíkov. Na požiadanie do-
dám tieto vyhotovené i od kováča a sedlára
solídno a lacno.

JÁN OLEJČEK,

kolár v Turě. Sv. Martine.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent
stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cir-
kevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú
a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr.
okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a
súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva
a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov
a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej,
ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im
vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa
budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým
honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí
si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.